

М.П. Головка, д-р техн. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

С.В. Сорокіна, канд. техн. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

В.А. Афанасьєва, канд. техн. наук, доц. (*ХТЕІ КНТЕУ, Харків*)

В.О. Акмен, ст. викл. (*ХДУХТ, Харків*)

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВЗАЄМОДІЇ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ З РИНКОМ ПРАЦІ

В Україні за останні роки, які пройшли після отримання державної незалежності, в системі вищої освіти відбулися істотні зміни. Прогресивні педагогічні перетворення здійснюються в рамках гуманістичної особисто розвиваючої парадигми.

Важливою передумовою конкурентоспроможності національної системи освіти є традиція ґрунтовної та якісної освіти. На сьогодні важливим є наблизити українську освіту до міжнародних стандартів, збагативши її практичними аспектами, насамперед, через зрозумілу та прозору систему державної акредитації. Звичайно, все вище зазначене має бути правомірним, а відтак – потрібні нові розробки в законодавстві стосовно галузі освітніх послуг.

У той же час, істотним моментом навчання студентів на Заході є, як відзначають вітчизняні і західні вчені, переважна її практична спрямованість при недостатній теоретичній підготовці, слабо вираженому соціальному аспекті. Зазначені особливості, на думку фахівців, не дуже сприяють успішній професійній адаптації і компетентності випускників. Таким чином, виходячи з існуючих у нашій країні умов і досвіду інших держав, немає підстав для повного застосування системи навчання, яка набула поширення за кордоном, можливо лише їх часткове чи адаптоване використання.

Вища освіта фінансується виходячи як із суспільних, так і індивідуальних потреб. Суспільні потреби забезпечуються через державне замовлення з виділенням відповідних бюджетних асигнувань, які розподіляються на конкурсних засадах. Індивідуальні потреби забезпечуються за рахунок платного навчання, у тому числі впровадження оплати за рахунок державних безвідсоткових кредитів під отримання освіти.

Ситуація на межі століть така, що молодому фахівцю в його професійній діяльності практично завжди приходиться застосовувати знання не тільки за фахом, але й в інших галузях. Завтра ж від нього буде потрібно постійне відновлення своєї кваліфікації, здобуття

додаткових знань і навичок. Тому сьогодні так необхідне удосконалювання системи вищої освіти, одним з аспектів якого стає розширення контактів вищих навчальних закладах (ВНЗ) з роботодавцями, яке в перспективі повинно привести і до застосування випереджальної підготовки фахівців з урахуванням прогнозованих тенденцій на ринку праці. Помітимо, що в умовах його нестабільності, абітурієнти, студенти і випускники розраховують часто на допомогу ВНЗ. Вказана тенденція позначилася також на створенні служб працевлаштування у ВНЗ, які частково змушені «допрацьовувати» недоробки системи вищої освіти в плані готовності студентів і випускників до самостійного пошуку роботи. Надалі ж, коли студенти зможуть мати знання і навички, які дозволять їм самостійно чи інакше, ніж за допомогою служби працевлаштування у ВНЗ, знайти місце роботи, відповідне до набутої спеціальності, сприяння служби у вирішенні цієї проблеми повинно втратити свою актуальність і поступитися місцем плануванню кар'єри, завдяки якому студенти зможуть отримати, крім консультаційної допомоги, додаткові навички для успішного працевлаштування і професійних досягнень.

Важливим аспектом оптимізації вузівської підготовки в даний час є посилення практичної спрямованості навчання, необхідність випуску, насамперед, широкопрофільних фахівців, які володіють у той же час ґрунтовними вузькоспеціальними знаннями і навичками. Однак головним напрямком у підготовці фахівців у вищій школі стає орієнтація не тільки на професійну, але й особистісну складову, що дозволить випускнику ВНЗ, відповідно до змін у сфері трудових відносин, в міру необхідності виявляти ініціативу, гнучкість, самоудосконалюватися та ін. При цьому особливого значення набуває загальнокультурна підготовка фахівця, формування гуманності особистості, як основи її всебічного розвитку, становлення її громадянської позиції, здатності до відповідальних дій, співробітництва з іншими людьми, що, нарешті, приведе до інтеграції суспільства. У такий спосіб в основному буде забезпечений високий адаптаційний потенціал випускників вузів України.

Одним із шляхів ефективності взаємодії освітніх послуг з ринком праці до деякої міри змогли б нові підходи до формування замовлення на фахівців з вищою освітою, які би передбачали забезпеченість балансу замовлення держави, регіонів, окремих галузей і попит населення. Дане реформування поряд із загальнодержавними інтересами враховувало би інтереси регіонів – кожен регіон має свої економічні, демографічні, соціальні особливості і вони повинні знайти своє відбиття, насамперед, у моделях випускників ВНЗ.